

Edit SÁPI*
Protection of agricultural products with intellectual property rights**

1. Introductory remarks

The aim of this study is to provide a comprehensive overview about the legal institutions belonging to the intellectual property law, whose essential purpose is to ensure the protection of agricultural products, alongside other similar products. Having regard to the fact that the legal literature has already analyzed this topic several times,¹ we only intend to delineate the main focal points and the most important features of the topic within the framework of this paper.

Edit Sági: Protection of agricultural products with intellectual property rights – Agrártermékek védelme a szellemi tulajdon eszközeivel. *Journal of Agricultural and Environmental Law* ISSN 1788-6171, 2018 Vol. XIII No. 25 pp. 244-269 doi: 10.21029/JAEL.2018.25.244

* dr. jur. scientific researcher, University of Miskolc, Faculty of Law, Institution of Civil Sciences, Department of Civil Law, e-mail: jogsapi@uni-miskolc.hu

** This study has been written as part of the Ministry of Justice programme aiming to raise the standard of law education.

¹ The Hungarian legal literature has already dealt with the geographical indications and plant variety right. Including but not limited to, see e.g.: Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2006/6, 77-95; Jókúti András: A földrajzi árujelzők közösségi oltalma, *Védjegyvilág* 2005/3, 11-21; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: A növényfajták állami elismerésének és forgalomba hozatalának közigazgatási szabályai, *Új Magyar Közigazgatás*, 2011/12, 31-38; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: *A növényfajta-oltalom és a növényfajták nemesítéséhez, termesztéséhez kapcsolódó aktuális jogi kérdések (PhD értekezés)*, Miskolc, 2013; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: A szellemi tulajdon jogintézményei az agrár- és vidékfejlesztési jogban, in: Csák Csilla – Hornyák Zsófia – Kocsis Bianka Enikő – Olajos István Kókai-Kunné Szabó Ágnes – Szilágyi János Ede: *Agrárjog. A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2017, 287-303; Szilágyi János Ede: *Eredetvédelmi kérdések a borjogban - Változó közösségi szabályozás 2009-től*, Miskolc, Novotni Kiadó, 2009; Szilágyi János Ede: Földrajzi árujelzők szabályozása a multilaterális nemzetközi megállapodásokban, különös tekintettel a TRIPS Megállapodásra, *Miskolci Jogi Szemle*, 2008/2, 95-120; Szilágyi János Ede: A tokaji földrajzi árujelző jogi védelme, *Magyar Jog*, 2005/12, 732-740; Tattay Levente: *A bor és az agrártermékek eredetvédelme*, Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2001; Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban I. – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, *Élelmiszeri Ipar*, 2000/4, 111-113; Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban II., *Élelmiszeri Ipar*, 2000/5, 148-152; Tattay Levente: A földrajzi árujelzők oltalma és a bor-eredetvédelem, *Gazdaság és Jog*, 2012/1, 21-24; Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, *Külgazdaság*, 2000/3, 29-42; Tattay Levente: Gondolatok a földrajzi árujelzők jogi oltalma bevezetéséről – Az eredetvédelem egységes szabályozása, *Magyar Jog*, 1997/4, 193-200; Tattay Levente: *Az árujelzők kialakulásának és felhasználásának kezdetei*, Budapest, Gépirat, 1999; Vida Sándor: Földrajzi árujelző és védjegy ütközése: Castel, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2015/6, 97-111.

The importance of this topic is on the one hand that the land as a natural resource plays a particular importance in the economy of our country, since the agriculture and forestry land forms nearly 30% of the whole national property.² From the legal point of view, natural resources can be considered relevant which the mankind can use for his own benefit, or which can ‘passively’ affect human beings, because the human life would cease in their absence.³ In the light of our subject, it can be stated that foods, wines and plants cultivated in the agriculture can be considered as products that the mankind can use for his own benefit. It is important for the economic factors in itself to protect the agricultural land and the agricultural products with appropriate legal guarantees from several directions by the legislator. Furthermore, in recent years the members of the society increasingly pay attention to the healthy lifestyle, which includes the consumption of good quality foodstuff produced from natural ingredients. In this respect, geographical indication plays a special role, because – like the trademarks – it also attests the quality of the marked product.⁴

The most widespread geographical indications are usually related to wine products⁵ and it can generally be observed that the number of protected products is increasing throughout the European Union.⁶ Among the well-known and recognized agricultural products of Hungary, the following products are under designation of origin of the EU: ‘alfldi kamillavirgzat’, ‘hajdusgi torma’, ‘kalocsai fszerpaprika-rlemny’, ‘makoi vroshagyma’, ‘makoi hagyma’, ‘szegedi fszerpaprika-rlemny’, ‘szegedi paprika’, ‘szegedi szalámi’ and ‘szegedi tlisszalmi’. Geographical signs under EU protection are currently the following: ‘budapesti tlisszalmi’, ‘csabai kolbász’, ‘csabai vastagkolbász’, ‘gönci kajsziparack’, ‘gyulai kolbász’, ‘gyulai proskolbsz’, ‘magyar szrkmamarha hs’, ‘makoi petrezselyemgyker’, ‘szentesi paprika’ and ‘szőregi rozsat’.⁷

² Szilágyi János Ede: Az agrár- és vidékfejlesztési jog elmélete, in: Csk Csilla – Hornyák Zsófia – Kocsis Bianka Enikő – Olajos István Kókai-Kunné Szabó Ágnes – Szilágyi János Ede: *Agrárjog. A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizlld Európai Unban*, Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2017, 17.

³ Prugberger Tamás: A természeti erőforrások védelmi és felhasználási jogának szakjogági megjelenése, in: Grgynyi Iлона – Horváth M. Tamás – Szabó Béla – Vrnay Ern (edit.): *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis IV.*, Debrecen, Lcium Art, 2004, 203.

⁴ Tattay Levente mentions that ‘Professionals believe that the market is showing increasing interest in the unique and original festive, welcome products.’ *„A szakemberek vlemnye, hogy a piac nvekv erdekldst mutat az Ünnepi, vendgyro egyedi s eredeti termékek irnt.”* Tattay Levente: *Eredetvédelem Franciaországban I. – A Cognac, Champagne s a Bordeaux-i bor nyomában, lelmezsi Ipar*, 2000/4, 111.

⁵ Szilágyi János Ede: szrevtelek a borok földrajzi rujelzinek joggyakorlathoz, in: Barz Tmea – Juhász Ágnes – Leszkoven László – Pusztahelyi Rka (edit.): *nnepi tanulmányok Br Gyrgy professzor 60. szletsnapjra*. Miskolc: Novotni Alapítvány, 2015, 549. In relation to the designation of origin of wines, see also: Szilágyi János Ede: Az j borpiaci rendtarts kihvsai, *Sectio Juridica et Politico, Miskolc, Tomus XXVII*, 2009/2, 593-612.

⁶ Tarjányi Petra: A földrajzi rujelzk joga, különös tekintettel az Európai Bíróság gyakorlatra, *Iparjogvédelmi s Szezerzi Jogi Szezeme*, 2017/2, 7.

⁷ <http://eredetvedelem.kormany.hu/foldrajzi-arujelzok> (Downloaded: 2018. 03. 21.)

2. Systemic outline and delimitations

Geographical indications⁸ belong systematically to one of the sub-areas of the intellectual property law, i.e. to industrial property rights and to the so-called ‘company and product indications’. The legal literature of the intellectual property law classifies the trademarks and the geographical indications to this category. The similarity between trademarks and geographical indications can be seen on the one hand by the systematic allocation of the relevant provisions, as they are regulated by the same act,⁹ and on the other hand by the common attribute of their function, i.e. the certification of a particular feature – and usually the quality – of the given product. At the same time, it should be taken into consideration – as Csécsy György also emphasizes –, that the trademark does not express the quality in itself, as its function as quality indicator only indirectly applies.¹⁰ A difference between trademarks and geographical indications is that trademarks are used to distinguish goods or services¹¹, while the aim of the geographical indication is mainly – but not exclusively – to designate agricultural products and to certify their quality.¹² Several representatives of the legal literature emphasize that although it is common knowledge that geographical indications are intended to protect agricultural products, they do not belong exclusively to agricultural products.¹³

Distinction has to be made between collective and certification trademarks and geographical indications. Collective trademark means a trademark which is used by an association, public body or association (hereinafter referred to collectively as ‘association’) for distinguishing the goods or services of its members from the goods and services of others on the basis of the quality, origin or other characteristic of the goods or services bearing the trademark.¹⁴ Csécsy György says that earlier – prior to the amendment of the Trademark law in 2003¹⁵ – it was theoretical possible that a

⁸ See the historical development of the legal instrument in: Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2006/6, 77-81.

⁹ Act XI of 1997 on the Protection of Trademarks and Geographical Indications (henceforward abbreviated as: Trademark Act).

¹⁰ Csécsy 2006, 84.

¹¹ § 1 (1) of the Trademark Act.

¹² Tattay Levente: A földrajzi árujelzők oltalma és a bor-eredetvédelem, *Gazdaság és Jog*, 2012/1, 21.

¹³ E.g.: Tattay Levente: Gondolatok a földrajzi árujelzők jogi oltalma bevezetéséről – Az eredetvédelem egységes szabályozása, *Magyar Jog*, 1997/4, 195; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: A szellemi tulajdon jogintézményei az agrár- és vidékfejlesztési jogban, in: Csák Csilla – Hornyák Zsófia – Kocsis Bianka Enikő – Olajos István Kókai-Kunné Szabó Ágnes – Szilágyi János Ede: *Agrárjog. A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 2017, 295.

¹⁴ § 96 (1) of the Trademark Act.

¹⁵ Act CII of 2003 on the amendment of certain acts on industrial property and copyright law.

collective trademark consists of a geographical name, but there was no example for this in the practice.¹⁶

The act also helps to separate trademarks from geographical indications, as it regulates the absolute grounds for refusal of trademark protection. In relation to this, the law states, that a sign shall be refused trademark protection if it is not capable for making a distinction, in particular, if it consists exclusively of signs or information which may serve, in commercial circulation, to designate the type, quality, quantity, intended purpose, value, geographical origin, time of production or fulfillment, or any other characteristic of the goods or services, or which are permanently and customarily used in colloquial language, or in trade practices.¹⁷ Therefore, the act expressly prohibits the registration of a designation relating to the geographical origin as a trademark.¹⁸

The seventh chapter of the Act deals with the rules on geographical indications, where it first contains definitions. Accordingly, the geographical indication¹⁹ is a collective term within which two categories are known: the geographical sign and the designation of origin.²⁰ The common features of the two legal institutions are that their function is to indicate the geographical origin and that they can only be applied if the product concerned is on the market.²¹ *Tattay Levente* states that geographic indications actually contain concentrated information because they distinguish goods produced in a given area and indicate their authenticity and their similar quality, and therefore they 'serve as a symbol for collective advertising.'²²

The Act gives the definition of the geographical indication and of the designation of origin.

A geographical indication is the name of a region, specific place or, in exceptional cases, a country that is used for marking products that originate from such area – i.e. are produced, processed or prepared in the defined geographical area – and whose exceptional quality, reputation or other characteristic is essentially attributable to that geographical origin.²³

A designation of origin is the name of a region, specific place or, in exceptional cases, a country which is used for marking products which originate from such area – i.e. products which are produced, processed or prepared in the defined geographical area – and whose exceptional quality, reputation or other characteristic is exclusively or

¹⁶ Csécsy 2006, 84.

¹⁷ § 2 (2) point a, of the Trademark Act.

¹⁸ Vida Sándor analyzes the so-called Castel-case in relation to this rule. *Vida Sándor*. Vida Sándor: Földrajzi árujelző és védjegy ütközése: Castel, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2015/6, 97-111.

¹⁹ Previously the terminology of 'Indications of source' was also used, but this expression became outdated. *Tattay*, 1997, 194.

²⁰ § 103 (1) of the Trademark Act.

²¹ § 103 (1) of the Trademark Act.

²² *Tattay Levente*: Eredetvédelem Franciaországban I. – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, *Élelmiszeri Ipar*, 2000/4, 111.

²³ § 103 (2) of the Trademark Act.

essentially the result of the particular geographical environment and the characteristic natural and human factors of this environment.²⁴

The abovementioned two concepts are very similar, there are one or two words difference, however, this slight difference is not a mere stylistic question, but it results in an important difference in content. The difference can be captured by the ability to certify the quality. While the geographical indication is only indirectly capable to certify the quality for the place of origin only refers to the geographical link, the designation of origin makes a more direct reference to the quality of the product.²⁵ The act expresses this fact that in case of geographical indication, the exceptional quality, reputation or other characteristic is *essentially* attributable to that geographical origin, while in case of the designation of origin, the exceptional quality, reputation or other characteristic of the product is *exclusively or essentially* the result of the particular geographical environment and the *characteristic natural and human factors* of this environment. It is not a coincidence and it is in compliance with the legal regulations and the legal logic that serious knowledge and established traditions are behind the production of domestic wines under protection of designation of origin.²⁶ This difference can also be captured by the fact that in the case of designation of origin there is a *direct and inseparable link* between the quality and the properties of the product and the geographical environment, while in case of geographical indication, this link is 'only' *accidental*, because the reputation of the product is independent from the natural conditions and the human factors.²⁷ It is also a designation of origin when the ingredients of the agricultural product concerned originates from a more extensive geographical area than the designation of origin.²⁸

From the difference outlined above also stems the fact that the concept of the designation of origin is necessarily narrower than the scope of the geographical indication. Therefore, it can be said that all designations of origin are geographical indications, but not all geographical indications are designations of origin.²⁹

3. The legal regulation of the geographical indication

A general characteristic of the intellectual property right, which can be observed in connection with the legal background of geographic indications as well, is that the regulation appears in several different levels. In connection with both copyright and industrial property rights – including product indications – it can be stated that in

²⁴ § 103 (3) of the Trademark Act.

²⁵ Csécsy György: *A szellemi alkotások joga*, Miskolc, Novotni Kiadó, 2007, 230.

²⁶ Szilágyi 2015, 550.

²⁷ Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala: Földrajzi árujelzők oltalma. http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/04_foldrajzi_arujelzok_2016.pdf (Downloaded: 22.03.2018.)

²⁸ Csécsy 2006, 85-86.

²⁹ Vékás Gusztáv: Iparjogvédelem, in: Lontai Endre – Faludi Gábor – Gyertyánfy Péter – Vékás Gusztáv: *Magyar polgári jog, Szerzői jog és iparjogvédelem*, Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2012, 307.

addition to domestic law EU legal acts and international conventions and agreements also contain relevant rules.³⁰

3.1. Domestic legal environment

The Preamble of the Trademark Act also refers to the fact, that the protection of trademarks and geographical indications has a great importance for the Hungarian market economy because on the one hand, they improve the level of consumer information and on the other hand, they strengthen the conditions for fair competition.³¹ The importance of the trademark law can also be observed through the fact that this act has introduced the *sui generis* protection for the geographical indications.³² Szilágyi János Ede points out that the legal history of the *sui generis* protection of origin can be found in the law of wine.³³

As a special rule, the modification of the Trademark Act of 2009³⁴ added that geographical indications of spirit drinks may be subject to protection if those products using the geographical indication meet the conditions set forth in the product specification, as provided for in specific other legislation.³⁵

However, it is important to emphasize that, although the main and fundamental rules relating to geographical indications can be found in the Trademarks Act, it is not the only legal act which deals with the designation of products.³⁶

³⁰ See in details: Tattay Levente: A szellemi alkotások teljeskörű újraszabályozása Magyarországon, *Iustum, Aequum, Salutare*, 2009/2, 149-164; Boytha György: A hatályos szerzői és szomszédos jogi szakegyezmények, In.: Gyertyánfy Péter (edit.): *A szerzői jogi törvény magyarázata*, Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2000, 511-552.

³¹ Trademark Act preamble.

³² Kókai-Kunné Szabó 2017, 295.

³³ Szilágyi János Ede: Eredetvédelem és borjog. A Miskolci Egyetemen 2008-ban írt „Borjog, különös tekintettel az eredetvédelem kérdéseire” c. PhD Értekezés téziseinek megjegyzésekkel ellátott verziója, *Agrár- és Környezetjog*, 2008/6, 68.

³⁴ Act XXVII of 2009 on the amendment of certain acts on industrial property law.

³⁵ § 103 (3) of the Trademark Act.

³⁶ See for example:

Act XXX of 2012 on the Hungarian national values and Hungaricums;

Ministry Decree No. 16 of 2004 (IV. 27.) on the detailed procedural rules for the trademark and geographical indication application;

Government Decree No. 158 of 2009 (VII. 30.) on the procedure of the protection of geographical indications of agricultural products, foodstuffs and spirit drinks and on the control of products;

Government Decree No. 178 of 2009 (IX. 4.) on the procedure of the Community protection of geographical indications and designations of origin for wine products and on the control of these products;

Ministry Decree No. 74 of 2012 (VII. 25.) on the use of certain voluntary distinctive signs on foods;

Government Decree No. 484 of 2016 (XII. 28.) on the procedure of the EU protection of geographical indications of aromatized wine products and the control of these products.

3.2. International and EU frameworks

The intellectual property law is in area of law which is inherently under strong international law influence. The actual international cooperation and legal protection – regulated by international treaties and conventions – began in the second half of the 1800's. The universal industrial property law cooperation has been revitalized since the 1950's.³⁷ During this period, the Lisbon Agreement for the International Registration of Appellations of Origin was adopted.³⁸

In addition to the Lisbon Agreement, the 'Paris Convention for the Protection of Industrial Property of 1883'³⁹ also applies as a background regulation. Article 1 of the Paris Convention lays down its scope and states that the purpose of the Convention is the protection of industrial property, which shall be understood in the broadest sense and shall apply not only to industry and commerce proper, but likewise to agricultural and extractive industries and to all manufactured or natural products (e.g. wines, grain, tobacco leaf, fruit, cattle, minerals, mineral waters, beer, flowers, and flour).⁴⁰ Consequently, according to the Convention the protection of industrial property covers patents, utility models, industrial designs, trademarks, service marks, trade names, *indications of source or appellations of origin*.⁴¹

In addition to the Lisbon Agreement, the TRIPS Agreement⁴² is also of great relevance, whose Chapter 3 contains the relevant rules relating to the geographical indications. This chapter deals with the protection of geographical indications⁴³ as well as with the additional protection for geographical indications for wines and spirits.⁴⁴ During the analysis of the relevant part of the TRIPS Agreement, *Kókai-Kunné Szabó Ágnes* refers to the fact that the Agreement uses a much more general definition compared with the national and Community concepts,⁴⁵ because according to the

³⁷ Csécsy György: A szellemi alkotások jogának fejlődéstörténete, in: Miskolczi Bodnár Péter (edit.): *A civilisztika fejlődéstörténete*, Miskolc, Bíbor Kiadó, 2006, 102.

³⁸ Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration sign on the 31th October 1958, revised at Stockholm on the 14th July 1967 (hereinafter referred as Lisbon Agreement). In Hungary, the agreement was promulgated by Law-Decree No. 1 of 1982. See further: Szabó Ágnes: Lisszabontól Genfig – az agrár termékek földrajzi árujelző oltalmának szabályozására figyelemmel, *Védjegyvilág*, 2016/1;

³⁹ Paris Convention for the Protection of Industrial Property of March 20, 1883, as revised at Brussels on the 14th December 1900, at Washington on the 2nd June 1911, at The Hague on the 6th November 1925, at London on the 2nd June 1934, at Lisbon on the 31th October 1958 and at Stockholm on the 14th July 1967 (hereinafter referred as Paris Convention). In Hungary, the convention was promulgated by Law-Decree No. 18 of 1970.

⁴⁰ § 1 (3) of the Paris Convention.

⁴¹ § 1 (2) of the Paris Convention.

⁴² Annex 1. C) of the Marrakesh Agreement establishing the World Trade Organization, concluded within the framework of the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) (TRIPS Agreement).

⁴³ § 22 of TRIPS Convention.

⁴⁴ § 23 of TRIPS Convention.

⁴⁵ Kókai-Kunné Szabó 2017, 287.

Agreement, geographical indications are indications which identify a good as originating in the territory of a Member, or a region or locality in that territory, where a given quality, reputation or other characteristic of the good is essentially attributable to its geographical origin.⁴⁶ It can be seen, therefore, that the TRIPS Agreement uses the concept of 'geographic origin', which necessarily involves a broader circle than 'geographical environment and the characteristic natural and human factors of this environment'. The concept of geographical origin includes the aforementioned conceptual elements.

In addition to universal international conventions, bilateral agreements also support the relationship of the contracting parties, whose main aim is the clarification of the rules of multilateral conventions relating to certain products in the relationship between the contracting parties.⁴⁷

The most important rules of the European Union are Regulation No 1151/2012/EU⁴⁸, Regulation No 1308/2013/EU,⁴⁹ Regulation No 110/2008/EK⁵⁰ and Regulation No 251/2014/EU.⁵¹

3.3. The protection systems

The protection of geographical indications consists of three systems which work beside each other, complement or exclude each other.⁵² Accordingly, we can speak about national protection, Community protection and international protection.

We can talk about national protection when the geographical indication is registered by the Hungarian Intellectual Property Office (SZTNH), and the related rules are contained by the Trademark Act. The geographical indications under

⁴⁶ § 23 (1) of TRIPS Convention.

⁴⁷ Szilágyi János Ede: A tokaji földrajzi árujelző jogi védelme, *Magyar Jog*, 2005/12, 733.

⁴⁸ Regulation (EU) No 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs (OJ L 343, 14.12.2012, p. 1-29).

⁴⁹ Regulation (EU) No 1308/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 establishing a common organisation of the markets in agricultural products and repealing Council Regulations (EEC) No 922/72, (EEC) No 234/79, (EC) No 1037/2001 and (EC) No 1234/2007 (OJ L 347, 20.12.2013, p. 671-854).

⁵⁰ Regulation (EC) No 110/2008 of the European Parliament and of the Council of 15 January 2008 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of spirit drinks and repealing Council Regulation (EEC) No 1576/89 (OJ L 39, 13.2.2008, p. 16-54).

⁵¹ Regulation (EU) No 251/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of aromatised wine products and repealing Council Regulation (EEC) No 1601/91 (OJ L 84, 20.3.2014, p. 14-34).

⁵² The Hungarian Intellectual Property Office (hereinafter: SZTNH) summarized the relationship and legal basis of the three systems in an overview table. <http://www.sztnh.gov.hu/hu/szakmai-oldalak/foldrajzi-arujelzo> (Downloaded: 20.03.2018.) See: Faludi Gábor, Lukács Péter (edit.): *A védjegy-törvény magyarázata*, Budapest, HVG-ORAC, 2014, 519.

Community protected is of particular importance because it provides protection in all EU Member States. The legal basis for the international protection is the Lisbon Agreement for the protection of appellations of origin and their international registration, which results in a protection within the 26 contracting states which remains in force until the designation exists in the country of origin.

From the point of view of our subject, it is important to emphasize that national protection for agricultural products and foodstuffs, as well as for viticulture and wine products cannot be maintained in the Member States of the Union. Alcoholic drinks can obtain geographical indications under national protection and Community protection. Consequently, national protection in itself is reserved solely for non-agricultural, i.e. industrial products (*sui generis* protection), but in this case the EU protection is excluded due to the national regulation. It is also important that both forms of protection (designation of origin, geographical indication) can only be demanded for agricultural products, foodstuffs and wine products, while in connection with spirits and aromatized wines the EU law only regulates the protection of the geographical indication.⁵³ International protection may exist for each category of the designated products.

3.4. The characteristics of geographical indications and a schematic overview of domestic legislation

Although geographical indications are legal institutions which belong to the intellectual property law, the specific features, which so strongly characterize the copyrights and industrial property rights,⁵⁴ do not appear to be very important within the rules on geographical indications. One of the peculiarities of the geographical indications is that – contrary to the other intellectual properties – the entitled person does not have moral rights, as the law protects only the economic rights, the restriction of the term of protection does not apply to them and they are not merchantable, due to which they cannot be subject of a license agreement.⁵⁵

Beside the aforementioned specialties, we can also find the rules which show the same logic as other industrial property law institutions. Therefore, the act regulates the obligation of registration as the technical criterion of protection⁵⁶ and the system of grounds for exclusion, i.e. the conditions when the protection cannot be granted. Therefore, a geographical indication may not be granted protection, if (a) it has become the generic name of the product on the market, irrespective of whether or not the product originates from the area indicated by the geographical indication; (b) with regard to identical products, a geographical indication that is identical or similar to the

⁵³ Kókai-Kunné Szabó, 2017, 297.

⁵⁴ About the logical structure of the regulation from the point of view of copyright law see: Szinger András – Tóth Péter Benjámín: *Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz. Az EU csatlakozástól hatályos szabályokkal*, Budapest, Novissima Kiadó, 2004.

⁵⁵ Tattay 2012, 21; Pusztahelyi Réka: Földrajzi árujelzők, in: Bíró György (edit.): *Új Magyar Polgári Jog I. kötet, Általános tanok és személyek joga*, Miskolc, Novotni Alapítvány, 2013, 493.

⁵⁶ § 108 (1) of the Trademark Act.

earlier geographical indication; (c) with regard to identical or similar products, a geographical indication that is identical or similar to the earlier geographical indication; (d) with regard to a geographical indication that is identical or similar to an earlier trademark where, in the light of a trademark's reputation and good name, and the length of time it has been used, registration is liable to mislead the consumer as to the true identity of the product; (e) it conflicts with the name of a plant variety or an animal breed that has been registered earlier and, as a result, is likely to mislead the public as to the true origin of the product.⁵⁷

According to the Act, protection of a geographical indication may be obtained by any natural or legal person, or an unincorporated business association which produces, processes or prepares such products in the geographical area indicated in the geographical indication and said products use the geographical indication.⁵⁸ Geographical indication protection shall be granted jointly to those parties that produce, process or prepare products in accordance with the aforementioned conditions. These persons are called proprietors by the Act.⁵⁹

The monopoly right also can be found, according to which the proprietors shall enjoy the exclusive right to use the geographical indication.⁶⁰ This monopoly right is absolute in this field, which means that no license for use may be issued to others.⁶¹ The rules of infringement of protection can also be found in connection with the geographical indication.⁶² Collectivity as a feature of geographical indications plays a key

⁵⁷ § 105-106 of the Trademark Act.

⁵⁸ § 107 (2) of the Trademark Act.

⁵⁹ § 107 (3) of the Trademark Act.

⁶⁰ § 109 of the Trademark Act.

(2) On the basis of the exclusive right of use, the proprietors may take action against any party which, in the course of commercial activities,

- a) uses the protected geographical indication or a designation which could be confused therewith on products which do not originate from the geographical area indicated;
- b) uses the protected geographical indication on products which are not listed in the list of products, but which are similar to such products, and by doing so harms or exploits the reputation of the protected geographical indication;
- c) copies the geographical indication in any way whatsoever or makes reference to it, even if he indicates the genuine origin of the product or if he uses a translation of the designation or uses it with various appendices;
- d) uses any other false or misleading marking in respect of the provenance, origin, nature or essential qualities of the product, regardless of where such marking is located (e. g. on the packaging, in advertising materials or in documents relating to the product);
- e) takes any other action liable to mislead consumers as to the true geographical origin of the product.

⁶¹ Second sentence of § 109 (1) of the Trademark Act.

⁶² § 110 of the Trademark Act.

(1) Infringement of protection is committed by any party which, in violation of § 109, uses a protected geographical indication without authorization.

(2) Any proprietor may take independent action against an infringement. Organizations representing the interests of the proprietors and consumer protection organizations may also take action against an infringement.

role in the exercise of rights, since not only the applicants are entitled to use the protected geographical indication, but anyone who produces the marked product in the geographical area concerned. In connection with this, the Court of Appeal of Szeged also emphasized in a case that everybody is entitled to use of the designation of origin who provides a catering service in the given geographical area for which the geographical indication is used.⁶³ On the other hand, collectivity has an important role in case of the infringement of protection, therefore, it can be seen that it gains its real meaning in connection with these two points.

3.5. The protection of agricultural products and foodstuffs in the light of Regulation 1151/2012/EU

As it was mentioned above, the protection of agricultural products and foodstuffs is not regulated by the Trademark Act but by Regulation (EU) No 1151/2012 (hereinafter referred to as Regulation). Annex I to the Regulation lists the products and foodstuffs which are covered by the scope of the Regulation as designations of origin and geographical indications⁶⁴ or as traditional specialities guaranteed.⁶⁵ The Regulation does not list completely different products and foods, but the two categories overlap. Section II of the Regulation deals with the rules of designations of origin and geographical indications.

According to the Regulation designation of origin is a name which identifies a product originating in a specific place, region or, in exceptional cases, a country; whose quality or characteristics are essentially or exclusively due to a particular geographical environment with its inherent natural and human factors; and the production steps of which all take place in the defined geographical area.⁶⁶ Geographical indication is a name which identifies a product originating in a specific place, region or country; whose given quality, reputation or other characteristic is essentially attributable to its geographical origin; and at least one of the production steps of which take place in the defined geographical area.⁶⁷ As a special category, the regulation also regulates the traditional speciality guaranteed. A name shall be eligible for registration as a traditional speciality guaranteed where it describes a specific product or foodstuff that results from a mode of production, processing or composition corresponding to traditional practice for that product or foodstuff; or is produced from raw materials or ingredients that are

⁶³ Decision No. Gf. I. 30.507/2003. of the Court of Appeal of Szeged (published as: BH 2004. 480.)

⁶⁴ Designations of origin and geographical indications can be beer, chocolate and derived products, bread, pastry, cakes, confectionery, biscuits and other baker's wares, beverages made from plant extracts, pasta, salt, natural gums and resins, mustard paste, hay, essential oils, cork, cochineal, flowers and ornamental plants, cotton, wool, wicker, scutched flax, leather, fur, feather.

⁶⁵ These are the following: prepared meals, beer, chocolate and derived products, bread, pastry, cakes, confectionery, biscuits and other baker's wares, beverages made from plant extracts, pasta, salt.

⁶⁶ § 5 (1) of the Regulation.

⁶⁷ § 5 (2) of the Regulation.

those traditionally used.⁶⁸ In 2016, the European Commission entered the name ‘Tepertős pogácsa’ in the register of traditional specialities guaranteed.⁶⁹ The Regulation also regulates the relationship between the geographical indication and the trademarks, according to which where a designation of origin or a geographical indication is registered, the registration of a trade mark the use of which would contravene the protection of the geographical indication and which relates to a product of the same type shall be refused if the application for registration of the trade mark is submitted after the date of submission of the registration application in respect of the designation of origin or the geographical indication to the Commission.⁷⁰

The regulation also speaks about the transitional national protection, according to which the Member States may grant protection to a name under this Regulation at national level, with effect from the date on which an application is lodged with the Commission. As this national protection is transitional, it ceases on the date on which a decision on registration under this Regulation is taken.⁷¹ In Hungary, the following agricultural products and foodstuffs are under transitional national protection ‘szomolyai rövidszárú fekete cseresznye’, ‘újfahértói meggy’, ‘budaörsi őszibarack’ or ‘nagykun rizs’.

4. Closing remarks

Legal disputes concerning geographical indications⁷² emerge most commonly in connection with agricultural products and foodstuffs as well as viticulture and wine products.⁷³ Regarding the subject of the disputes and strong EU harmonization, the Court of Justice of the European Union has and had to make a judgement in many cases. One of the most famous case with domestic relevance related to the designations of origin was the ‘Tokaji wine’ case,⁷⁴ where the Court acknowledged the exclusive use of the name ‘Tokaji’ for Hungary against Italy.⁷⁵ After the ‘Italian Tokaji’, there was

⁶⁸ § 18 (1) of the Regulation.

⁶⁹ Commission Implementing Regulation (EU) 2016/1415 of 24 August 2016 entering a name in the register of traditional specialities guaranteed (Tepertős pogácsa (TSG)).

⁷⁰ § 14 (1) of the Regulation. See: Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2006/6, 84-85.

⁷¹ § 9 of the Regulation.

⁷² We find a comprehensive summary of the most relevant cases in the paper of Tarjányi Petra (see: footnote No. 7).

⁷³ Famous cases are e.g.: Case T-397/02 Arla Foods AMBA and Others v Commission of the European Communities; Case C-87/97 Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola v Käserei Champignon Hofmeister GmbH & Co. KG and Eduard Bracharz GmbH.

From the recent years, see e.g.: Case T-41/16 Cyprus Turkish Chamber of Industry and Others v European Commission; and the pending Case C-367/17 S v EA and others.

⁷⁴ Case C-347/03 Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia and Agenzia regionale per lo sviluppo rurale (ERSA) v Ministero delle Politiche Agricole e Forestali.

⁷⁵ The legal literature analyzed this case several times. See: Tarjányi, 2017, 36-40; Szilágyi, 2005, 732-740; Tattay, 2012, 21-24; Lánzos Petra Lea: A Törvényszék ítélete a Tokaj-ügyben: az E-

bigger problems with the ‘Slovakian Tokaji’, where – contrary to the Italian case – the Court ruled against Hungary.⁷⁶

We have to agree with *Szilágyi János Ede*, who emphasizes that the regulation of the geographical indications is a dynamically developing area.⁷⁷ It can be seen as well by the fact that the Trademark Act has been modified and complemented more than thirty times since its entry into force in 1997. Both the complexity of the regulatory environment and the national economic aspirations affecting agricultural products⁷⁸ aiming at an enhanced protection and recovery contribute in this dynamic development.

Agriculture and forestry lands and related agricultural products can be considered as the basic natural resources of Hungary in accordance with the declaration of the Fundamental Law.⁷⁹ It is not surprising, therefore, that their protection appears in all areas of law, including in the field of intellectual property law as well. According to our point of view – primarily due the excellent quality of Hungarian products – they will play an increasing role in the future.

Bacchus rendelet módosításának megsemmisítése iránti kereset elfogadhatatlansága. *JeMA*, 4. évf. 1. sz., 2013.

⁷⁶ Case C-31/13. P. Hungary v European Commission

⁷⁷ Szilágyi János Ede: Az eredetvédelem egyes aktuális kérdései: a magyar termék és a hungarikum, in: Pogácsás Anett (edit.): *Quarendo et Creando, Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából*, Budapest, Szent István Társulat, 2014, 621.

⁷⁸ It is worth to mention the the Hungaricums and the ‘Traditions – Tastes – Regions’ programme.

⁷⁹ Section P of the Fundamental Law of Hungary.

(1) Natural resources, particularly arable land, forests and water resources, as well as biological diversity, in particular native plant and animal species and cultural values shall comprise the nation’s common heritage; responsibility to protect and preserve them for future generations lies with the State and every individual.

SÁPI Edit*
Agrártermékek védelme a szellemi tulajdon eszközeivel**

1. Bevezető gondolatok

Jelen tanulmány célja, hogy egy összefoglaló áttekintést adjon azokról a szellemi tulajdon területéhez tartozó jogintézményekről, melyek alapvető rendeltetése, hogy – más, hasonló termékek mellett – agrártermékek védelmét biztosítsák. Tekintettel arra, hogy a téma igen gazdag szakirodalommal rendelkezik,¹ e tanulmány keretei között a magunk részéről csupán egy vázlatos áttekintésre, a fő sarokpontok és a leglényegesebb jellemzők kiemelésére szorítkozunk.

Edit Sápi: Protection of agricultural products with intellectual property rights – Agrártermékek védelme a szellemi tulajdon eszközeivel. *Journal of Agricultural and Environmental Law* ISSN 1788-6171, 2018 Vol. XIII No. 25 pp. 244-269 doi: 10.21029/JAEL.2018.25.244

* dr. jur. tudományos segédmunkatárs, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Tanszék, e-mail: jogsapi@uni-miskolc.hu.

** *A tanulmány az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.*

¹ A földrajzi árujelzőkkel és a növényfajta-oltalommal is behatóan foglalkozott már a hazai jogirodalom. A teljesség igénye nélkül, lásd például: Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2006/6, 77-95; Jókúti András: A földrajzi árujelzők közösségi oltalma, *Védjegyvilág*, 2005/3, 11-21; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: A növényfajták állami elismerésének és forgalomba hozatalának közigazgatási szabályai, *Új Magyar Közigazgatás*, 2011/12, 31-38; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: *A növényfajta-oltalom és a növényfajták nemesítéséhez kapcsolódó aktuális jogi kérdések (PhD értekezés)*, Miskolc, 2013; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: A szellemi tulajdon jogintézményei az agrár- és vidékfejlesztési jogban, in: Csák Csilla – Hornyák Zsófia – Kocsis Bianka Enikő – Olajos István Kókai-Kunné Szabó Ágnes – Szilágyi János Ede: *Agrárjog, A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 2017, 287-303; Szilágyi János Ede: *Eredetvédelmi kérdések a borjogban - Változó közösségi szabályozás 2009-től*, Miskolc, Novotni Kiadó, 2009; Szilágyi János Ede: Földrajzi árujelzők szabályozása a multilaterális nemzetközi megállapodásokban, különös tekintettel a TRIPS Megállapodásra, *Miskolci Jogi Szemle*, 2008/2, 95-120; Szilágyi János Ede: A tokaji földrajzi árujelző jogi védelme, *Magyar Jog*, 2005/12, 732-740; Tattay Levente: *A bor és az agrártermékek eredetvédelme*, Budapest, Mezőgazda Kiadó, 2001; Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban I. – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, *Élelmészeti Ipar*, 2000/4, 111-113; Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban II, *Élelmészeti Ipar*, 2000/5, 148-152; Tattay Levente: A földrajzi árujelzők oltalma és a bor-eredetvédelem, *Gazdaság és Jog*, 2012/1, 21-24; Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, *Külgazdaság*, 2000/3, 29-42; Tattay Levente: Gondolatok a földrajzi árujelzők jogi oltalma bevezetéséről – Az eredetvédelem egységes szabályozása, *Magyar Jog*, 1997/4, 193-200; Tattay Levente: *Az árujelzők kialakulásának és felhasználásának kezdetei*, Budapest, Gépirat, 1999; Vida Sándor: Földrajzi árujelző és védjegy ütközése: Castel, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2015/6, 97-111.

A téma fontosságát egyrésztől az adja, hogy a föld, mint természeti erőforrás, különös jelentőséggel bír hazánk gazdasága szempontjából, hiszen a mező- és erdőgazdasági földek az összes nemzeti vagyonnak majdnem 30%-át teszik ki.² Jogi szempontból azok a természeti erőforrások tekinthetőek relevánsnak, amelyeket az emberiség a maga javára fel tud használni, vagy amelyek „passzívan” is hatnak az emberre, mert hiányuk esetén megszűnne az emberi élet.³ Témánkra figyelemmel azt lehet mondani, hogy a mezőgazdaságban termesztett élelmiszerek, borok, növényfajták mind olyan termékek, amelyeket az emberiség saját javára fel tud használni. Önmagában már pusztán a gazdasági tényezők okán is fontos, hogy a mezőgazdasági földterületek, valamint az agrártermékek védelme érdekében a jogalkotó több irányból, megfelelő jogi garanciákat alkosson. Ehhez járul hozzá, hogy az utóbbi években a társadalom tagjai egyre több figyelnek szentelnek az egészséges életmódnak, melynek része a minőségi, természetes anyagokból készült élelmiszerek fogyasztása. E körben különös szerep hárul a földrajzi árujelzőkre, melyek a védjegyekhez hasonlóan a megjelölt áru minőségét is tanúsítják.⁴

A legerjedtebb földrajzi árujelzők általában a borászati termékekhez kapcsolódnak,⁵ és általánosságban is megfigyelhető, hogy az oltalomban részesülő termékek száma növekszik az egész Európai Unió területén.⁶ Magyarország ismert és elismert mezőgazdasági termékei között uniós eredetmegjelölés alatt áll az alföldi kamillavirágzat, a hajdúsági torma, kalocsai fűszerpaprika-őrlemény, a makói vöröshagyma, a makói hagyma, a szegedi fűszerpaprika-őrlemény, a szegedi paprika, a szegedi szalámi, valamint a szegedi téliszalámi. Uniós oltalom alatt álló földrajzi jelzés pedig jelenleg a budapesti téliszalámi, a csabai kolbász, a csabai vastagkolbász, a gönci kajszibarack, a gyulai kolbász, a gyulai pároskolbász, a magyar szürkemarha hús, a makói petrezselyemgyökér, a szentesi paprika, valamint a szőregi rózsató.⁷

² Szilágyi János Ede: Az agrár- és vidékfejlesztési jog elmélete, in: Csák Csilla – Hornyák Zsófia – Kocsis Bianka Enikő–Olajos István Kókai-Kunné Szabó Ágnes – Szilágyi János Ede: *Agrárjog. A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2017, 17.

³ Prugberger Tamás: A természeti erőforrások védelmi és felhasználási jogának szakjogi megjelenése, in: Görgényi Ilona – Horváth M. Tamás – Szabó Béla – Várnay Ernő (szerk.): *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis IV.*, Debrecen, Lícium Art, 2004, 203.

⁴ Tattay Levente szemléletes példaként említi, hogy „A szakemberek véleménye, hogy a piac növekvő érdeklődést mutat az ünnepi, vendégváró egyedi és eredettermékek iránt.” Tattay Levente: *Eredetvédelem Franciaországban I. – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, Élelmezési Ipar*, 2000/4, 111.

⁵ Szilágyi János Ede: Észrevételek a borok földrajzi árujelzőinek joggyakorlatához, in: Barzó Tímea – Juhász Ágnes – Leszkoven László – Pusztahelyi Réka (szerk.): *Ünnepi tanulmányok Bíró György professzor 60. születésnapjára*, Miskolc, Novotni Alapítvány, 2015, 549; A borok eredetvédelmével kapcsolatban a 2. lábjegyzetben felsorolt vonatkozó irodalmon túl, lásd még: Szilágyi János Ede: Az új borpiaci rendtartás kihívásai, *Sectio Juridica et Politico, Miskolc, Tomus XXVII*, 2009/2, 593-612.

⁶ Tarjányi Petra: A földrajzi árujelzők joga, különös tekintettel az Európai Bíróság gyakorlatára, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2017/2, 7.

⁷ <http://eredetvedelem.kormany.hu/foldrajzi-arujelzok> (Megtekintés ideje: 2018. március 21.)

2. Rendszertani áttekintés és elhatárolások

A földrajzi árujelzők⁸ rendszertanilag a szellemi alkotások jogának egyik részterületéhez, az iparjogvédelemhez tartoznak és az ún. vállalat- és árujelzők csoportjába sorolhatóak. E csoportba a földrajzi árujelzőkön kívül a védjegyet sorolja a szellemi alkotásokkal foglalkozó jogirodalom. A védjegyek és földrajzi árujelzők hasonlóságát egyrészt mutatja a vonatkozó szabályanyag rendszertani elhelyezése, hiszen ugyanaz a törvény tárgyalja őket,⁹ másrészt pedig a rendeltetésükben fellelhető közös pont: egy adott termék valamely jellemzőjének – és általában ezzel együtt a minőségének – tanúsítása. Ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra – ahogyan azt Csécsy György is hangsúlyozza, hogy a védjegy *önmagában* nem fejez ki minőséget, mert a minőségjelző funkciója csak áttételesen érvényesül.¹⁰ Különbség a védjegy és a földrajzi árujelző között¹¹, hogy míg a védjegyek valamely áruk vagy szolgáltatások megkülönböztetésére szolgálnak,¹² addig a földrajzi jelzés jórészt – de nem kizárólagosan – agrártermékek megjelölésére, minőségük tanúsítására hivatott.¹³ Többen is utalnak rá a jogirodalomban, hogy bár a köztudatban az szerepel, hogy a földrajzi árujelzők agrártermékek védelmére hivatottak, de e tárgykörbe nem kizárólag a mezőgazdasági termékek tartoznak.¹⁴

Különbséget kell még húznunk az együttes és tanúsító védjegyek, valamint a földrajzi árujelzők között. Az együttes védjegy olyan védjegy, amely valamely egyesület, köztestület vagy egyesülés tagjainak áruit vagy szolgáltatásait különbözteti meg mások áruitól vagy szolgáltatásaitól, az együttes védjeggyel megjelölt áruk vagy szolgáltatások minősége, származása vagy egyéb tulajdonsága alapján.¹⁵

⁸ A jogintézmény történeti fejlődését összefoglalja: Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2006/6, 77-81.

⁹ A védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (a továbbiakban: Védjegyvt.).

¹⁰ Csécsy 2006, 84.

¹¹ Különbséget kell még húznunk az együttes és tanúsító védjegyek valamint földrajzi árujelzők között. Az együttes védjegy olyan védjegy, amely valamely egyesület, köztestület vagy egyesülés tagjainak áruit vagy szolgáltatásait különbözteti meg mások áruitól vagy szolgáltatásaitól, az együttes védjeggyel megjelölt áruk vagy szolgáltatások minősége, származása vagy egyéb tulajdonsága alapján. (Védjegyvt. 96. § (1) bek.)

¹² Védjegyvt. 1. § (1) bek.

¹³ Tattay Levente: A földrajzi árujelzők oltalma és a bor-eredetvédelem, *Gazdaság és Jog*, 2012/1, 21.

¹⁴ Így pl.: Tattay Levente: Gondolatok a földrajzi árujelzők jogi oltalma bevezetéséről – Az eredetvédelem egységes szabályozása, *Magyar Jog*, 1997/4, 195; Kókai-Kunné Szabó Ágnes: A szellemi tulajdon jogintézményei az agrár- és vidékfejlesztési jogban, in: Csák Csilla – Hornyák Zsófia – Kocsis Bianka Enikő – Olajos István Kókai-Kunné Szabó Ágnes – Szilágyi János Ede: *Agrárjog. A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2017, 295.

¹⁵ Védjegyvt. 96. § (1) bek.

Csécsey György leírja, hogy korábban – a védjegy törvény 2003-as módosítása előtt¹⁶ – az elvi lehetőség nyitva állt arra, hogy földrajzi névből álljon együttes védjegy, azonban erre a gyakorlatban nem volt példa.¹⁷

A védjegy és földrajzi árujelzők elkülönítéséhez maga a törvény is segítséget nyújt, amikor a védjegyváltalom feltétlen kizáró okairól szól. E körben kimondja, hogy kizárt a védjegyváltalomból – többek között – az a megjelölés, amely nem alkalmas a megkülönböztetésre, különösen, ha kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, *földrajzi származása*, előállítási vagy teljesítési ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak, vagy pedig amelyeket az általános nyelvhasználatban, illetve az üzleti kapcsolatokban állandóan és szokásosan alkalmaznak.¹⁸ Kifejezetten tiltja tehát a földrajzi származásra utaló megjelölés védjegykénti lajstromozását a jogszabály.¹⁹

A törvény hetedik fejezetében foglalkozik a földrajzi árujelzőkre vonatkozó szabályokkal, ahol elsőként fogalommeghatározásokkal találkozunk. Eszerint a földrajzi árujelző²⁰ egy gyűjtőfogalom, amelyen belül két kategória ismert: a földrajzi jelzés és az eredetmegjelölés.²¹ A két jogintézményben közös, hogy funkcióját tekintve mindkettő a földrajzi származás megjelölésére hivatott, alkalmazhatóságuk feltétele pedig, hogy a megjelölni kívánt termék kereskedelmi forgalomban vegyen részt.²² *Tattay Levente* úgy fogalmaz, hogy a földrajzi árujelzők valójában sűrített információt képeznek, mert a meghatározott területen termelt árukat megkülönböztetik, valamint jelzik azok valódiságát és hasonló minőségét, ennek következtében pedig „*a kollektív hirdetések szimbólumaként szolgálnak.*”²³

Megadja a jogszabály a pontos fogalmát mind az eredetmegjelölésnek, mind a földrajzi jelzésnek.

A földrajzi jelzés a törvényi fogalom szerint valamely táj, helység, kivételes esetben ország neve, amelyet az e helyről származó – a meghatározott földrajzi területen termelt, feldolgozott vagy előállított – olyan termék megjelölésére használnak, amelynek különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője lényegileg ennek a földrajzi származásnak tulajdonítható.²⁴

Az eredetmegjelölés valamely táj, helység, kivételes esetben ország neve, amelyet az e helyről származó – a meghatározott földrajzi területen termelt, feldolgozott, illetve előállított – olyan termék megjelölésére használnak, amelynek

¹⁶ 2003. évi CII. törvény egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi törvények módosításáról.

¹⁷ Csécsey 2006, 84.

¹⁸ Védjegytv. 2. § (2) bek. a) pont.

¹⁹ Erre az elvre vonatkozóan elemzi az ún. Castel jogesetet Vida Sándor. Vida Sándor: Földrajzi árujelző és védjegy ütközése: Castel, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2015/6, 97-111.

²⁰ Korábban használatos volt a „származási jelzés” kifejezés is, ez azonban mára már meghaladottá vált. Tattay, 1997, 194.

²¹ Védjegytv. 103. § (1) bek.

²² Védjegytv. 103. § (1) bek.

²³ Tattay Levente: Eredetvédelem Franciaországban I. – A Cognac, Champagne és a Bordeaux-i bor nyomában, *Élelmiszeri Ipar*, 2000/4, 111.

²⁴ Védjegytv. 103. § (2) bek.

különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője kizárólag vagy lényegében az adott földrajzi környezet, az arra jellemző természeti és emberi tényezők következménye.²⁵

A fenti két fogalom nagyfokú hasonlóságot mutat és csak egy-két szóban különbözik a két jogszabályi definíció, azonban ez az első ránézésre csekély különbség nem pusztán stilisztikai indokú, hanem fontos tartalmi különbséget eredményez. A különbség a minőség tanúsítására való alkalmasság oldaláról ragadható meg. Ugyanis míg a földrajzi jelzés csak közvetett módon alkalmas a minőség tanúsítására, mert a származási hely csak a földrajzi kapcsolatra utal, addig az eredetmegjelölés sokkal közvetlenebb utalást tesz a termék minőségére.²⁶ Ezt a jogszabály úgy juttatja kifejezésre, hogy a földrajzi jelzésnél a termék különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője *lényegileg* a földrajzi származásnak köszönhető, míg az eredetmegjelölés esetében az áru különleges minősége, hírneve vagy egyéb jellemzője *kizárólag vagy lényegében* az adott földrajzi környezet, *az arra jellemző természeti és emberi tényezők* következménye. Nem véletlen és a jogszabályi előírásokkal, a jogszabályi logikával is összecseng, hogy a hazai, eredetvédelem alatt álló borok esetében komoly borkészítési tudás és kialakult hagyományok állnak.²⁷ Ezt a különbséget úgy is meg lehet fogni, hogy míg az eredetmegjelölés esetén a termék minősége, tulajdonságai és a földrajzi környezet között *közvetlen és elválaszthatatlan* kapcsolatnak kell fennállnia, addig a földrajzi jelzésnél ez a kapcsolat „csupán” *esetleges* mert, a termék hírnevét a természeti feltételektől és emberi közreműködéstől függetlenül szerzi.²⁸ Eredetmegjelölésnek minősül az is, amikor az adott mezőgazdasági termék alapanyaga az eredetmegjelölésnél kiterjedtebb földrajzi területről származik.²⁹

A fent vázolt különbségből fakad az is, hogy az eredetmegjelölés szükségszerűen szűkebb fogalmi kört fog át, mint a földrajzi jelzés. Ennek következtében a két jogintézmény egyfajta bogár-rovar kapcsolatban áll egymással, hiszen minden eredetmegjelölés földrajzi jelzés, de nem minden földrajzi jelzés eredetmegjelölés.³⁰

3. A földrajzi árujelzőkre vonatkozó joganyag

A földrajzi árujelzőkre vonatkozó jogszabályi háttér tekintetében is megfigyelhető az a többszintűség, amely általánosságban is jellemző a szellemi alkotások jogára. Mind a szerzői jogban, mind pedig az iparjogvédelmi oltalmi formák – és így az árujelzők – tekintetében is úgy épül fel a szabályozás, hogy a hazai törvény(ek) mellett

²⁵ Védjegytv. 103. § (2) bek.

²⁶ Csécsy György: A szellemi alkotások joga, Miskolc, Novotni Kiadó, 2007, 230.

²⁷ Szilágyi 2015, 550.

²⁸ Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala: Földrajzi árujelzők oltalma. http://www.sztnh.gov.hu/sites/default/files/04_foldrajzi_arujelzok_2016.pdf (Megtekintés ideje: 2018. március 22.)

²⁹ Csécsy 2006, 85-86.

³⁰ Vékás Gusztáv: Iparjogvédelem, in: Lontai Endre – Faludi Gábor – Gyertyánfy Péter – Vékás Gusztáv: *Magyar polgári jog, Szerzői jog és iparjogvédelem*, Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2012, 307.

uniós normák és nemzetközi egyezmények, megállapodások tartalmazzák a vonatkozó szabályokat.³¹

3.1. A hazai jogszabályi környezet

A Védjegytv. preambuluma is utal arra a tényre, hogy magyar piacgazdaság szempontjából jelentős szerep jut a megkülönböztetésre alkalmas árujelzők használatának, amely egyrészt elősegíti a fogyasztók tájékozódását, másrészt pedig a versenyre is pozitív hatást gyakorol.³² A védjegytv. jelentőségét mutatja a földrajzi árujelzők szempontjából az is, hogy ez a jogszabály vezette be a sui generis oltalmat a földrajzi árujelzők tekintetében.³³ Szilágyi János Ede utal arra, hogy magának a sui generis eredetvédelemnek a jogszabályi előzményeit kifejezetten a borjogban találhatjuk meg.³⁴

Külön szabályként, egy 2009-es módosítás³⁵ következményeként iktatták be a Védjegytv.-be azt a kiegészítést, hogy a szeszes italok földrajzi árujelzői akkor részesülhetnek oltalomban, ha azok a termékek, amelyeken a földrajzi árujelzőt használják, megfelelnek a külön jogszabály által meghatározott termékleírásban foglalt feltételeknek is.³⁶

Lényeges azonban utalni arra, hogy noha a földrajzi árujelzők legfőbb és alapvető szabályait a Védjegytv.-ben találjuk, nem ez az egyetlen jogszabály, ami termékek megjelölésével foglalkozik, sőt igen kiterjedt jogi szabályozást mutat a terület.³⁷

³¹ Erről lásd bővebben: Tattay Levente: A szellemi alkotások teljeskörű újraszabályozása Magyarországon, *Iustum, Aequum, Salutare*, 2009/2, 149-164; Boytha György: A hatályos szerzői és szomszédos jogi szakegyezmények, in: Gyertyánfy Péter (szerk.): *A szerzői jogi törvény magyarázata*, Budapest, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft, 2000, 511-552.

³² Védjegytv. preambuluma.

³³ Kókai-Kunné Szabó 2017, 295.

³⁴ Szilágyi János Ede: Eredetvédelem és borjog. A Miskolci Egyetemen 2008-ban írt „Borjog, különös tekintettel az eredetvédelem kérdéseire” c. PhD Értekezés téziseinek megjegyzésekkel ellátott verziója, *Agrár- és Környezetjog*, 2008/6, 68.

³⁵ Egyes iparjogvédelmi törvények módosításáról szóló 2009. évi XXVII. törvény.

³⁶ Védjegytv. 103. § (3) bek.

³⁷ Lásd például:

2012. évi XXX. törvény a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról;

16/2004. (IV. 27.) IM rendelet a védjegybejelentés és a földrajzi árujelzőre vonatkozó bejelentés részletes alaki szabályairól;

158/2009. (VII. 30.) Korm. rendelet a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásról és a termékek ellenőrzéséről;

178/2009. (IX. 4.) Korm. rendelet a borászati termékek eredetmegjelöléseinek és földrajzi jelzéseinek közösségi oltalmára irányuló eljárásról, valamint ezen termékek ellenőrzéséről;

74/2012. (VII. 25.) VM rendelet az egyes önkéntes megkülönböztető megjelölések élelmiszereken történő használatáról;

484/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet az ízesített borászati termékek földrajzi jelzéseinek uniós oltalmára irányuló eljárásról, valamint ezen termékek ellenőrzéséről;

3.2. A nemzetközi és uniós jogi keretek

A szellemi alkotások joga eredendően olyan terület, amely erőteljes nemzetközi jogi befolyás alatt áll. A tényleges – nemzetközi szerződések és egyezmények útján szabályozott – nemzetközi együttműködés és jogi védelem az 1800-as évek második felében kezdődött meg. Az univerzális nemzetközi iparjogvédelmi együttműködés az 1950-es évektől élénkült fel³⁸, amely időszakra tehető az eredetmegjelölések nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodás is.³⁹

A Lisszaboni Megállapodás mellett háttérszabályként érvényesül „Az ipari tulajdon oltalmáról szóló 1883. évi Párizsi Uniós Egyezmény”⁴⁰ is. A Párizsi Uniós Egyezmény 1. Cikke meghatározza annak hatályát és rögzíti, hogy az egyezmény célja az *ipari tulajdon* oltalma, mely kifejezést a lehető legtágabban kell érteni, hiszen nem csupán a szorosan vett iparra és kereskedelemre vonatkozik, hanem kiterjed a mezőgazdaságra és a nyersanyagtermelésre, valamint minden előállított vagy természetes termékre (így például borokra, magvakra, dohánylevelekre, gyümölcsökre, háziállatokra, ásványokra, ásványvizekre, sörökre, virágokra, lisztfajtákra).⁴¹ Ennek megfelelően az egyezmény az ipari tulajdon tárgya alá sorolja a szabadalom, a használati minta, az ipari minta, a védjegy és a kereskedelmi név mellett a *származási jelzést és az eredetmegjelölést* is.⁴²

A Lisszaboni Megállapodáson túlmenően szintén nagy jelentőséggel bír a TRIPS Megállapodás,⁴³ melynek „Földrajzi megjelölések” címet viselő 3. fejezete bír témánk szempontjából a legnagyobb relevanciával. A hivatkozott fejezet külön foglalkozik a földrajzi megjelölések oltalmával,⁴⁴ valamint a borok és szeszesitalok kiegészítő oltalmával.⁴⁵ Kókai-Kunné Szabó Ágnes utal arra, a TRIPS Megállapodás vonatkozó részének elemzése kapcsán, hogy az sokkal általánosabb

³⁸ Csécsy György: A szellemi alkotások jogának fejlődéstörténete, in: Miskolczi Bodnár Péter (szerk.): *A civilizisztika fejlődéstörténete*, Miskolc, Bíbor Kiadó, 2006, 102.

³⁹ Az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására az 1958. évi október hó 31. napján létrehozott, Stockholmban az 1967. évi július hó 14. napján felülvizsgált Lisszaboni Megállapodás. (a továbbiakban: Lisszaboni Megállapodás) Magyarországon a Lisszaboni Megállapodást a 1982. évi 1. törvényerejű rendelet hirdette ki. A téma részletes kifejtéséről lásd: Szabó Ágnes: Lisszabontól Genfig – az agrár termékek földrajzi árujelző oltalmának szabályozására figyelemmel, *Védjegyvilág*, 2016/1.

⁴⁰ Az ipari tulajdon oltalmára az 1883. évi március hó 20-án létesült, Brüsszelben az 1900. évi december hó 14-én, Washingtonban az 1911. évi június hó 2-án, Hágában az 1925. évi november hó 6-án, Londonban az 1934. évi június hó 2-án, Lisszabonban az 1958. évi október hó 31-én és Stockholmban az 1967. évi június hó 14-én felülvizsgált Párizsi Uniós Egyezmény (a továbbiakban: Párizsi Uniós Egyezmény). Magyarországon kihirdette a 1970. évi 18. törvényerejű rendelet.

⁴¹ Párizsi Uniós Egyezmény 1. Cikk (3) bek.

⁴² Párizsi Uniós Egyezmény 1. Cikk (2) bek.

⁴³ Az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény 1. C) Melléklete (TRIPS Megállapodás).

⁴⁴ TRIPS Megállapodás 22. Cikk.

⁴⁵ TRIPS Megállapodás 23. Cikk.

fogalommeghatározással dolgozik a nemzeti és közösségi fogalomrendszerhez képest,⁴⁶ ugyanis földrajzi megjelölés alatt valamely Tag területéről, vidékéről vagy helységéből származó olyan termékre vonatkozó megjelölést érti, amelynek meghatározott minőségét, hírnevét vagy egyéb jellemzőit lényegében a földrajzi eredet határozza meg.⁴⁷ Látható tehát, hogy a TRIPS Megállapodás lényeges fogalmi elemként a „földrajzi eredet”-tel operál, amely valóban szükségszerűen bővebb kört fog át, mint a „földrajzi származás”, valamint a „földrajzi környezet és az arra jellemző természeti és emberi tényezők”. A földrajzi eredet, mint kifejezés tartalmilag e két előbb említett fogalmi elemeket is magában foglalja.

Az univerzális nemzetközi egyezmények mellett bilaterális megállapodások is segítik a szerződő felek viszonyát és mely megállapodások fő célja, hogy pontosítsák a multilaterális egyezmények szabályait bizonyos termékek vonatkozásában, a szerződő felek kapcsolatában.⁴⁸

Európai uniós szinten a vonatkozó jogszabályi háttér a 1151/2012/EU rendelet,⁴⁹ a 1308/2013/EU rendelet⁵⁰, a 110/2008/EK rendelet⁵¹, valamint a 251/2014/EU rendeletek⁵² alkotják.

3.3. Az oltalmi rendszerek

A földrajzi árujelzők oltalma három rendszerből áll, amelyek egymás mellett működnek, egymást kiegészítik, adott esetben pedig kizárják.⁵³ Ennek megfelelően beszélhetünk nemzeti oltalomról, közösségi oltalomról és nemzetközi oltalomról.

⁴⁶ Kókai-Kunné Szabó 2017, 287.

⁴⁷ TRIPS Megállapodás 22. Cikk 1.

⁴⁸ Szilágyi János Ede: A tokaji földrajzi árujelző jogi védelme, *Magyar Jog*, 2005/12, 733.

⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1151/2012/EU rendelete (2012. november 21.) a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről. (HL L 343, 2012. 12. 14., 1-29.)

⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 1308/2013/EU rendelete (2013. december 17.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347 2013. 12. 20. 1-24.)

⁵¹ Az Európai Parlament és a Tanács 110/2008/EK rendelete (2008. január 15.) a szeszes italok meghatározásáról, megnevezéséről, kisereléséről, címkézéséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról, valamint az 1576/89/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 39., 2008.2.13., 16-54.)

⁵² Az Európai Parlament és a Tanács 251/2014/EU rendelete (2014. február 26.) az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kisereléséről, jelöléséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról és az 1601/91/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 84, 2014. 3. 20. 14-34.)

⁵³ A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban: SZTNH) egy áttekintő táblázatban foglalta össze a három rendszer egymáshoz való viszonyát és jogalapját. <http://www.sztnh.gov.hu/hu/szakmai-oldalak/foldrajzi-arujelzo> (Megtekintés ideje: 2018. március 20.) Ugyanígy: Faludi Gábor, Lukács Péter (szerk.): *A védjegy törvény magyarázata*, HVG-ORAC, Budapest, 2014, 519.

Nemzeti oltalomról beszélünk akkor, ha a földrajzi árujelző lajstromozását az SZTNH végzi, a kapcsolódó szabályanyagot pedig a Védjegytv. tartalmazza. A közösségi oltalom alatt álló földrajzi árujelző azért kiemelt jelentőségű, mert minden Uniós tagállamban oltalmat biztosít a jogosultnak. A nemzetközi oltalom jogszabályi alapját az eredetmegjelölések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodás képezi, amely alapján az azt aláíró 26 szerződő államra kiterjedő oltalmat eredményez, és mindaddig fennáll, amíg a megjelölés a származási országban fennáll.

Témánk szempontjából lényeges annak kiemelése, hogy a nemzeti oltalom a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek, valamint a szőlészeti és borászati termékek tekintetében az Unió tagállamaiban nem tartható fenn. A szeszes italok földrajzi árujelzői nemzeti oltalomban és közösségi oltalomban is részesülhetnek. Ennek következtében önmagában a nemzeti oltalom kizárólag a nem-mezőgazdasági, azaz ipari termékek vonatkozásában áll fenn (sui generis oltalom), itt azonban nemzeti szabályozás okán az uniós oltalom van kizárva. Lényeges továbbá, hogy mindkét oltalmi forma (eredetmegjelölés, földrajzi jelzés) csak a mezőgazdasági termékek, élelmiszerek és borászati termékek esetében igényelhető, a szeszesitalok és az ízesített borok esetében azonban csak a földrajzi jelzés oltalmát szabályozza az uniós jog.⁵⁴ Nemzetközi oltalom mindegyik megjelölt termék-kategória tekintetében fennállhat.

3.4. A földrajzi árujelzők sajátosságai és a hazai joganyag vázlatos áttekintése

Annak ellenére, hogy a földrajzi árujelzők a szellemi alkotások jogához tartozó jogintézmények, azok a szabályozási logikában fellelhető sajátosságok,⁵⁵ amelyek a szerzői jogot és az iparjogvédelmet olyan erőteljesen jellemzik, kevésbé jelennek meg a földrajzi árujelzőkre vonatkozó szabályok között. Egyik lényeges sajátossága a földrajzi árujelzőknek, hogy az arra jogosult oldalán – ellentétben a többi szellemi alkotással – nem állnak fenn személyhez fűződő jogok, kizárólag a vagyoni jogait részesíti védelemben a jogszabály, a védelmi idő korlátozása nem vonatkozik rájuk, és nem forgalomképesek, ami miatt licencszerződés tárgyát sem képezhetik.⁵⁶

A fent említett sajátosságok mellett megtalálhatjuk azokat a pontokat is, amelyek a többi iparjogvédelmi jogintézménnyel azonos logikát mutatnak. Így rögzíti a jogszabály a lajstromozási kötelezettséget, mint az oltalom technikai feltételét,⁵⁷ valamint a kizáró okok rendszerét, vagyis azokat a paramétereket, amelyek fennállása esetén az oltalom nem adható meg. Ennek megfelelően nem részesülhet oltalomban a földrajzi árujelző, ha (a) a termék szokásos elnevezésévé vált a kereskedelmi forgalomban, függetlenül attól, hogy a termék a földrajzi árujelző által megjelölt helyről

⁵⁴ Kókai-Kunné Szabó 2017, 297.

⁵⁵ A szabályozás logikai felépítéséről – a szerzői jog szempontjából - lásd: Szinger András – Tóth Péter Benjámin: *Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz. Az EU csatlakozástól hatályos szabályokkal*, Budapest, Novissima Kiadó, 2004.

⁵⁶ Tattay 2012, 21, ugyanígy: Pusztahelyi Réka: Földrajzi árujelzők, in: Bíró György (szerk.): *Új Magyar Polgári Jog I. kötet, Általános tanok és személyek joga*, Miskolc, Novotni Alapítvány, 2013, 493.

⁵⁷ Védjegytv. 108. § (1) bek.

származik, (b) azonos termékek tekintetében a korábbi földrajzi árujelzővel azonos földrajzi árujelző, (c) azonos vagy hasonló termékek tekintetében a korábbi földrajzi árujelzővel azonos vagy ahhoz hasonló földrajzi árujelző, (d) valamely korábbi védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló földrajzi árujelző, ha - a védjegy ismertségére, jóhírnevére vagy a piacon való jelenlétének tartósságára tekintettel - annak használata az áru származása tekintetében a fogyasztók megtévesztését eredményezheti, illetve, (e) ha korábbi – oltalom alatt álló vagy egyéb – növényfajta, illetve állatfajta nevével ütközik, és emiatt a termék származása tekintetében alkalmas a fogyasztók megtévesztésére.⁵⁸

A törvény szerint a földrajzi árujelzőre oltalmat szerezhet bármely természetes és jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, amely az árujelzőben feltüntetett földrajzi területen olyan terméket termel, dolgoz fel vagy állít elő, amelynek megjelölésére a földrajzi árujelzőt használják.⁵⁹ A földrajzi árujelző oltalma együttesen illeti meg azokat, akik a fenti kitételnek megfelelően termelnek, dolgoznak fel vagy állítanak elő termékeket. Ezeket a személyeket tekinti a jogszabály jogosultaknak.⁶⁰

Szintén visszaköszön a szellemi alkotások területén jellemző monopoljog is, vagyis, hogy az oltalom jogosultjának kizárólagos joga van az árujelző használatára,⁶¹ ez a monopoljog azonban olyannyira abszolút ezen a területen, hogy az licencszerződés tárgyát sem képezheti.⁶² Szintén megtaláljuk a földrajzi árujelzők tekintetében is a bitorlás szabályait.⁶³ A kollektivitás, mint a földrajzi árujelzők egyik jellemzője lényegi szerephez jut egyrészt a jogosultságok gyakorlása kapcsán, hiszen nem csupán a

⁵⁸ Védjegytv. 105-106. §.

⁵⁹ Védjegytv. 107. § (2) bek.

⁶⁰ Védjegytv. 107. § (3) bek.

⁶¹ Védjegytv. 109. §

(2) A kizárólagos használati jog alapján a jogosultak bármelyike felléphet bárkivel szemben, aki a kereskedelmi forgalomban

a) az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt vagy az azzal összetéveszthető megnevezést nem az annak megfelelő földrajzi területről származó termékeken használja;

b) az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt a termékjegyzékben nem szereplő, de azokhoz hasonló termékeken használja, és ezáltal sérti vagy kihatározza az oltalom alatt álló földrajzi árujelző hírnevét;

c) bármilyen módon utánozza vagy arra utaló módon használja az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt, még akkor is, ha feltünteti a termék valóságos eredetét, vagy ha a megnevezést fordításban vagy különböző kiegészítésekkel használja;

d) bármilyen - a termék származásával, eredetével, jellegével és lényeges tulajdonságaival kapcsolatos - egyéb hamis vagy megtévesztő megjelölést használ, bárhol (pl. a csomagoláson, a hirdetésben, a termékre vonatkozó iratban) legyen is az feltüntetve;

e) bármely egyéb, a termék valóságos földrajzi származásával kapcsolatban a fogyasztókat megtévesztő cselekményt valósít meg.

⁶² Védjegytv. 109. § (1) bek. második mondat.

⁶³ Védjegytv. 110. §

(1) Bitorlást követ el, aki a 109. § megsértésével az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt jogosulatlanul használja.

(2) A bitorlás miatt bármelyik jogosult önállóan is felléphet. A bitorlás miatt felléphetnek a jogosultak érdekképviseleti szervezetei, valamint a fogyasztóvédelmi szervezetek is.

bejelentők jogosultak az oltalom alatt álló földrajzi árujelző használatára, hanem bárki, aki az érintett földrajzi területen a megjelöléssel ellátott terméket előállítja. Ehhez kapcsolódóan a Szegedi Ítéltábla is hangsúlyozta egy ügyben, hogy a származás-megjelölés használata mindenkit megillet, aki az adott földrajzi területen olyan vendéglátóipari szolgáltatást nyújt, amelynek megjelölésére a földrajzi árujelzőt használják.⁶⁴ A kollektivitás másrészt a bitorlóval szembeni fellépés tekintetében is visszaköszön, így tehát az látható, hogy az, ezen a két említett ponton nyer igazán értelmet.

3.5. A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek oltalma a 1151/2012/EU rendelet tükrében

Ahogy azt már fentebb említettük, a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőkénti oltalmára nem a Védjegytv. szabályait kell alkalmazni, hanem a 1152/2012/EU rendeletet (a továbbiakban: Rendelet). A rendelet I. számú melléklete felsorolja azokat a termékeket és élelmiszereket, amelyek hatálya alá tartoznak földrajzi árujelzőként⁶⁵ vagy hagyományos különleges termékként.⁶⁶ A két kategóriában nem teljes mértékben különböző termékeket és élelmiszereket sorol fel a rendelet, hanem átfedéseket is láthatunk. A rendelet II. fejezete foglalkozik kifejezetten az eredetmegjelölések és földrajzi jelzések szabályaival.

A rendelet szerint eredetmegjelölés olyan terméket jelöl, ami egy meghatározott helyről, régióból vagy – kivételes esetekben – országból származik, minősége vagy jellemzői alapvetően vagy kizárólag egy adott földrajzi környezetnek és az ahhoz kapcsolódó természeti és emberi tényezőknek köszönhető és előállításának valamennyi szakasza a meghatározott földrajzi területen történik.⁶⁷ A földrajzi jelzés a rendelet szerint olyan terméket jelöl, amely egy meghatározott helyről, régióból vagy országból származik, valamely tulajdonsága, hírneve vagy más jellemzője alapvetően földrajzi eredetének tulajdonítható és előállításának legalább egy szakasza a meghatározott földrajzi területen történik.⁶⁸ Külön kategóriaként szabályozza a rendelet a hagyományos különleges termék fogalmát, amelyre azok az elnevezések jogosultak, amelyek olyan terméket vagy élelmiszert jelölnek, ami az adott termékre vagy élelmiszerekre jellemző hagyományos előállítási vagy feldolgozási módszerrel vagy hagyományos összetétellel készül, vagy pedig hagyományosan használt nyersanyagokból vagy összetevőkből készül.⁶⁹ Hagyományos különleges termékként vette nyilvántartásba

⁶⁴ Szegedi Ítéltábla Gf. I. 30.507/2003. sz. Közzétéve: BH 2004. 480.

⁶⁵ Eredetmegjelölés és földrajzi jelzés lehet például: sör, csokoládé és abból készült termékek, kenyér, péksütemények, cukrászsütemények, édesipari termékek, kekszek és egyéb pékáru, növényi kivonatokból készített italok, tészta, só, széna, illóolajok, parafa, gyapot, bőr, prém, toll.

⁶⁶ E körben említi a rendelet a készételeket, söröket, csokoládékat és abból készült termékeket, kenyereket, péksüteményeket, cukrászsüteményeket, édesipari termékeket, kekszeket és egyéb pékárukat, növényi kivonatokból készített italokat, tésztákat, valamint sőt.

⁶⁷ Rendelet 5. cikk (1) bek.

⁶⁸ Rendelet 5. cikk (2) bek.

⁶⁹ Rendelet 18. cikk (1) bek.

az Európai Bizottság 2016-ban a tepertős pogácsát.⁷⁰ Szintén szól a rendelet a földrajzi árujelzők és a védjegyek kapcsolatáról is, amelynek lényege, hogy ha egy uniós eredetmegjelölés vagy földrajzi jelzés bejegyzésre került, a kérelem benyújtásának időpontja után benyújtott minden olyan védjegybejelentést el kell utasítani, amelynek tárgya olyan megjelölés, amelynek használata ellentétes lenne a földrajzi árujelző oltalmával és ugyanolyan jellegű termékre vonatkozna, mint a már bejegyzett elnevezés.⁷¹

A rendelet szól továbbá az átmeneti nemzeti oltalomról, amelynek lényege, hogy a földrajzi árujelző oltalomra vonatkozó kérelem benyújtásának napjától a tagállamok nemzeti oltalmat biztosíthatnak a rendelet alapján. Tekintettel arra, hogy a nemzeti oltalom átmeneti jellegű, a rendelet szerinti bejegyzésről szóló határozat meghozatalakor megszűnik.⁷² Átmeneti nemzeti oltalom alatt álló mezőgazdasági termékek és élelmiszerek jelenleg például a szomolyai rövidszárú fekete cseresznye, az újfahértői meggy, budaörsi őszibarack vagy a nagykun rizs.

4. Záró gondolatok

A földrajzi árujelzőket érintő jogviták⁷³ leginkább mezőgazdasági termékekkel és élelmiszerekkel, valamint szőlészeti és borászati termékekkel összefüggésben merültek fel, valamint merülnek fel napjainkban.⁷⁴ Tekintettel a jogviták tárgyára és az erőteljes uniós harmonizációra, a legtöbb esetben az Európai Unió Bíróságának kell(ett) állást foglalnia. Az egyik leghíresebb eredetmegjelöléssel kapcsolatos eset a hazai vonatkozású Tokaji bor ügy⁷⁵ volt,⁷⁶ ahol a Bíróság a Tokaj név kizárólagos használatát Magyarország számára ismerte el Olaszországgal szemben. Az „olasz Tokaji” után nagyobb probléma adódott a „szlovák Tokajival”, hazai részről leginkább abban a

⁷⁰ A Bizottság (EU) 2016/1415 végrehajtási rendelete (2016. augusztus 24.) egy elnevezésnek a hagyományos különleges termékek nyilvántartásába történő bejegyzéséről (Tepertős pogácsa [HKT]).

⁷¹ Rendelet 14. cikk (1) bek. Vö. Csécsy György: A földrajzi árujelzők oltalmának új irányai, *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis*, 2006/6, 84-85.

⁷² Rendelet 9. cikk.

⁷³ Átfogó összefoglalását látjuk a legrelevánsabb jogeseteknek Tarjányi Petra írásában (7.lj.).

⁷⁴ Híresebb ügyek például: T-397/02. sz. ügy Arla Foods AMBA és társai kontra az Európai Közöségek Bizottsága; C-87/97. sz. ügy Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola kontra Käserei Champignon Hofmeister GmbH & Co. KG és Eduard Bracharz GmbH.

Az utóbbi évekből például lásd: T-41/16 - Cyprus Turkish Chamber of Industry és társai kontra Bizottság; valamint a folyamatban lévő C-367/17. S kontra EA és társai.

⁷⁵ C-347/03. sz. ügy, Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia és Agenzia Regionale per lo Sviluppo (ERSA) kontra Ministero per le Politiche Agri-cole e Forestale és Regione Veneto.

⁷⁶ A szakirodalom már több ízben fejtegette az ügyet. Pl.: Tarjányi 2017, 36-40; Szilágyi 2005, 732-740; Tattay, 2012, 21-24; Lánzos Petra Lea: A Törvényszék ítélete a Tokaj-ügyben: az E-Bacchus rendelet módosításának megsemmisítése iránti kereset elfogadhatatlansága, *JeMA*, 4/1, 2013.

tekintetben, hogy – ellentétben az olasz ügygel – itt a Bíróság nem Magyarország javára döntött.⁷⁷

Egyet kell érteni *Szilágyi János Edével*, aki hangsúlyozza, hogy a földrajzi árujelzők szabályanyaga egy dinamikusan fejlődő terület.⁷⁸ Látható ez pusztán abból is, ha rápillatunk a Védjegytv. eddigi módosításainak, kiegészítéseinek számára, hiszen '97-es hatályba lépése óta több mint harminc alkalommal esett át kisebb-nagyobb módosításokon. A dinamikus fejlődéshez egyrészt hozzásegít mind az az összetettség, amely a szabályozási környezetben is megmutatkozik, mind pedig a mezőgazdasági termékeket érintő nemzetgazdasági törekvések,⁷⁹ amelyek a fokozottabb védelmet és a fellendülést segítik elő.

A mezőgazdasági földek és az ahhoz kapcsolódó agrártermékek Magyarország alapvető természeti erőforrásainak tekinthetők, összhangban az Alaptörvény deklarációjával.⁸⁰ Nem meglepő tehát, hogy ezek védelme a jog valamennyi területén, így a szellemi alkotások jogának területén is megjelenik. Álláspontunk szerint – elsődlegesen a magyar termékek kiváló minőségének köszönhetően – a jövőben egyre jelentősebb szerephez fognak jutni.

⁷⁷ C-31/13. P. Magyarország kontra Európai Bizottság.

⁷⁸ Szilágyi János Ede: Az eredetvédelem egyes aktuális kérdései: a magyar termék és a hungarikum, in: Pogácsás Anett (szerk.): *Quarendo et Creando, Ünnepi kötet Tattay Levente 70. születésnapja alkalmából*, Budapest, Szent István Társulat, 2014, 621.

⁷⁹ Érdemes megemlíteni e körben a Hungarikumokat és a „Hagyományok – Ízek – Régiók” programot.

⁸⁰ Alaptörvény, P. Cikk. P) cikk:

„(1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”